

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران

مدرسه علمیه صادقیه تبریز

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان:

تطبیق مواد قانون مدنی با آیات و روایات در مورد طلاق

استاد راهنما:

حجۃ الاسلام و المسلمین مصطفی صدیق جانبهان

استاد داور:

حجۃ الاسلام و المسلمین مجتبی نظری

پژوهشگر:

فاطمه صاری خان

بهار ۱۳۹۵

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران

مدرسه علمیه صادقیه تبریز

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان:

تطبیق مواد قانون مدنی با آیات و روایات در مورد طلاق

استاد راهنما:

حجۃ الاسلام و المسلمین مصطفی صدیق جانبهان

استاد داور:

حجۃ الاسلام و المسلمین مجتبی نظری

پژوهشگر:

فاطمه صاری خان

بهار ۱۳۹۵

تحمیدیه

حمد و ثنای فراوان و درود و نیایش بی پایان، خداوندگاری را سزاست که آفرینش را از کتم عدم، به منصه‌ی وجود آورده و دایره هستی را به صنع قدرت خویش به نیکوترين وجهی آراسته که هر دل آگاهی از نگریستان به موجودات عالم، پی به عظمت واجب الوجودیش برده، شوق اطاعت و فرمانبرداری در دل و جانش بروز و ظهور نموده و بنای بندگیش را در سر می پروراند و این ترانه را با زبان حال و قال خود می گوید :

اللهی پرستش سزاوار توست
به جز تو ندارد کس این افتخار

و درود بی شمار بر روان پاک پیامبران (علیهم السلام) به ویژه اسوه آفریدگان، حضرت محمد (صلی الله علیه و آله و آله) و دخت گرامیش فاطمه زهرا (علیها السلام) و ائمه اثنی عشر اوصیای معصومین او باد و سلام بر رهروان حقیقت و پویندگان راه شریعت و مقربان درگاه احادیث.^۱

^۱ - علی، فتحعلی، صفائی هفت شهر عشق، چاپ اول، تهران: انتشارات جمهوری، ۱۳۸۳، ص ۱۱.

تقدیم:

به: ساحت مقدس حضرت ولی عصر (ع) اسما تعالی فرج اشرف.

به: والدین از جان گذشته ام، که دوشادوش هم، عاشقانه مسیر تحصیل را برای فرزندان خویش هموار نموده اند.

و هر دو با قصدی خالص و اراده خیرخواهانه وارد عمل شوند؛ البته ناگفته نماند که داورها باید رضای الهی را در نظر داشته و با عدالت کامل و بدون حب و بعض داوری کنند و در داوری خویش احساسات خود را دخالت ندهند. شناخت عوامل اختلاف زوجین و برطرف نمودن آن‌ها عمده ترین وظیفه حکمین است.

*«... وَ اللَّاتِي تَحَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَ اهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضاجِعِ وَ اضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلَا

تَغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا...».^۱

۲- وعظ و ارشاد (فعِظُوهُنَّ)

۳- ترك رختخواب(و اهْجُرُوهُنَّ)

۴- تنبیه بدنی (و اضْرِبُوهُنَّ)

اسلام مرد را توصیه می‌کند که تنبیه بدنی به گونه‌ای نباشد که زن را زخمی کند یا استخوان او را بشکند و هرگز در حضور دیگران و لو فرزندان صورت نگیرد و برخی از علماء نظرشان بر این است که مرد او را با چوب مسوک بزند و برخی دیگر گویند با دست و یا دستمال و پارچه به هم باfte ای بزند.^۲

^۱ - همان، آیه ۳۴؛ ترجمه: «دسته از زنان را که از سرکشی و مخالفتشان بیم دارید، پند و اندرز دهید! و اگر مؤثر واقع نشد، در بستر از آنها دوری نمایید! و اگر هیچ راهی جز شدت عمل، برای وادار کردن آنها به انجام وظایفشان نبود، آنها را تنبیه کنید! و اگر از شما پیروی کردند، راهی برای تعدی بر آنها نجویید...».

^۲ - عبدالرشید، التریز، همان کتاب، ص ۷۲.

نتیجه

طلاق یکی از مصادیق اقتضای فطرت است و برای حل مشکل زوجین ناسازگار احکام آن وضع شده و راهکار و چاره جویی نهائی است که در اسلام پیش بینی شده است و این مسأله در تمامی ملل و ادیان وجود دارد و اختصاص به دین اسلام ندارد. بیشتر احکام و قوانین طلاق از آیات قرآن و یا احادیث استنباط شده و از قوانین سایر کشورها تبعیت نکرده و مطابق با شرع مقدس اسلام است.

فهرست منابع و مأخذ

* قرآن کریم.

- ۱- انیس، ابراهیم، متصر، عبدالحليم، فرهنگ معجم البسط، مترجم محمد بندر ریگی، ج ۱و ۲، چاپ دوم، قم: انتشارات اسلامی، ۱۳۸۶.
- ۲- ایروانی، محمد باقر، دروس تمہیدیه فی الفقه الاستدلالي، مترجم حسن بیت جادر، جلد دوم، چاپ پنجم، قم: نصایح، ۱۳۹۳.
- ۳- تریز، عبدالرشید، طلاق از دیدگاه اسلام، چاپ اول، تهران: احسان، ۱۳۸۴.
- ۴- جعفری لنگرودی، محمد جعفر، حقوق خانواده، تهران: نشر مؤلف، ۱۳۵۵.
- ۵- محمد بن حسن، وسائل الشیعه، ج ۱و ۱۴و ۱۵و ۱۸و ۳۲، قم: مؤسسه آل البيت لاحیاء التراث، ۱۴۱۴ هـ. ق.
- ۶- حلی، محمد بن حسن، شرایع الاسلام، ترجمه ابوالقاسم ابن احمد یزدی ، ج ۲، چاپ پنجم، تهران: انتشارات دانشگاه، ۱۳۶۸.
- ۷- خزائی، محمد، احکام قرآن، چاپ اول، تهران: بدرقه جاویدان، ۱۳۸۴.
- ۸- خمینی، روح الله، تحریرالوسیله، ج ۲، چاپ اول، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۸۵.
- ۹- دهخدا، علی اکبر، لغت نامه دهخدا، ج ۱۰، چاپ دوم، تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۷۷.
- ۱۰- روشن، محمد، حقوق خانواده، چاپ اول، انتشارات جنگل، تهران، ۱۳۹۰.

- ۱۱- سیوری، فاضل مقداد، **کنز العرفان فی فقه القرآن** ، عقیقی بخشایشی ، ج ۲، چاپ چهارم، قم: نوید اسلام، ۱۳۸۴.
- ۱۲- شمس الدین، محمد جعفر، **نکاح و طلاق در مذاهب پنج گانه اسلامی**، ترجمه: محمد رضا واحدی، چاپ اول، تهران: خرسندی، ۱۳۹۱.
- ۱۳- صفائی، حسین، اسدالله، امامی، **مختصر حقوق خانواده**، چاپ دهم، تهران: میزان، ۱۳۸۵.
- ۱۴- طباطبائی، محمدحسین، **تفسیرالمیزان**، مترجم محمدباقر موسوی همدانی، ج ۱۹و۲، قم: انتشارات جامعه مدرسین حوزه علمیه قم دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۷۴.
- ۱۵- فضل بن حسن، طبرسی، **مجمع البیان**، محمدباقر ناصری، ج ۲۵، ص ۱۰۲.
- ۱۶- العاملی، شیخ ابی عبدالله شمس الدین محمد بن جمال الدین مکی شهید اول، **لمعه دمشقیه**، ج ۲، علی شیروانی، قم: انتشارات دارالفکر، ۱۳۷۳.
- ۱۷- عمید، حسن، **فرهنگ عمید**، ج ۲، چاپ اول، انتشارات جاویدان، ۱۳۴۴.
- ۱۸- فتحعلی، علی، **صفای هفت شهر عشق**، چاپ اول، تهران: انتشارات جمهوری، ۱۳۸۳، ص ۱۱.
- ۱۹- کاتوزیان، ناصر، **حقوق مدنی خانواده**، ج ۱، چاپ سوم، تهران: شرکت انتشار با همکاری بهمن، ۱۳۷۱.
- ۲۰- محقق داماد، مصطفی، **بررسی فقهی حقوق خانواده (نکاح و انحلال آن)**، چاپ هفتم، تهران: مرکز نشر علوم اسلامی، ۱۳۷۹.
- ۲۱- مرعشی نجفی، مهدی، **نکاح - طلاق**، قم: نشرتولی، ۱۳۵۰.

- . ۲۲- مطهری، مرتضی، **نظام حقوق زن در اسلام**، تهران: انتشارات صدرا، ۱۳۹۱.
- . ۲۳- معین، محمد، **فرهنگ فارسی**، ج ۲، چاپ هشتم، تهران: مؤسسه انتشارات امیر کبیر، ۱۳۷۱.
- . ۲۴- مکارم شیرازی، ناصر، **تفسیر نمونه**، ج ۲ و ۲۴، تهران: دارالکتب الاسلامیة، ۱۳۷۳.
- . ۲۵- منصور، جهانگیر، **قوانين و مقررات مربوط به خانواده**، تهران: نشردوران، ۱۳۸۴.
- . ۲۶- نجفی، محمدحسن، **جواهر الكلام**، ج ۲ و ۵ و ۳۰ و ۳۲ و ۳۳، بیروت: دار إحياء التراث العربي ۱۴۱۳ قمری.
- . ۲۷- نوری، یحیی، **حقوق زن در اسلام و جهان**، تهران: نشرنوید نور، ۱۳۸۵.
- . ۲۸- مصطفی، صدیق جانبهان، «بررسی آیات و قوانین طلاق»، مجموعه مقالات قرآن و حقوق، چاپ اوّل، دانشگاه آزاد اسلامی، مؤسسه انتشاراتی بنیاد پژوهش های قرآنی حوزه و دانشگاه، مشهد، ۱۳۸۵.